

Motion till riksdagen 2010/11:T2

av Siv Holma m.fl. (V)
med anledning av prop. 2010/11:30

Avgifter i Transportstyrelsens verksamhet

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2010/11:30 Avgifter i Transportstyrelsens verksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en ny utredning som har till uppgift att hitta en balans mellan vad som principiellt är anslagsfinansiering och det som tydligt kan avgiftsfinansieras i Transportstyrelsens verksamhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag där Transportstyrelsens verksamhet finansieras både genom anslag och genom avgifter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att offentligrättsliga avgifter inte ska disponeras av Transportstyrelsen utan tillföras statskassan och redovisas under inkomsttitel.

2 Bakgrund

I dag sker större delen av finansieringen av Transportstyrelsens totala verksamhet genom anslag från statsbudgeten. Det finns dock skillnader mellan de olika transportslagen. Vägområdet är finansierat genom både anslag (tillsyn och kollektiva prestationer) och avgifter (tydlig riktat mot individer och företag), järnvägsområdet är helt och hållet anslagsfinansierat, sjöfartsområdet är i princip bara avgiftsfinansierat, även om det också finns anslagsfinansiering i form av sjöfartsregistret, och luftfartsområdet har bara avgiftsfinansiering, även om det finns en uppdelning mellan direkta avgifter och myndighetsavgifter.

Fel! Okänt namn på

Regeringen föreslår nu att hela Transportstyrelsens verksamhet ska finansieras genom avgifter. En av anledningarna är att på ett mer enhetligt sätt likställa transportslagen med varandra.

3 Ett fel blir inte bättre för att det upprepas

Utifrån andemeningen om att trafikslag ska behandlas likvärdigt gör regeringen bedömningen att avgiftsfinansiering bör gälla för samtliga trafikslag, eftersom luftfart och sjöfart i dag i stor utsträckning redan är avgiftsfinansierade. Det finns naturligtvis fördelar med likvärdighet mellan transportslagen, men regeringen borde i stället ha frågat sig varför det är rimligt med avgiftsfinansiering av typiska myndighetsuppgifter inom sjöfart och luftfart. Dessa verksamheter borde snarare finansieras via skattemedel.

Det hade således varit klokare om regeringen gjort en helhetssyn och för riksdagen presenterat ett förslag där delar av sjöfartens och luftfartens verksamhetsområden omvandlats till anslagsfinansiering. I stället väljer regeringen att avgiftsbelägga de andra två trafikslagen för att på så sätt åstadkomma likvärdighet.

Många remissinstanser är kritiska till att det nya förslaget leder till påfallande höjda avgiftsnivåer. Till exempel ställer sig Trafikverket frågande i sitt remissvar med anledning av Avgifter i Transportstyrelsens verksamhet till varför det behövs nya ökade avgifter eftersom verksamheten inte förändrats. ”Skapandet av Transportstyrelsen torde ha utgjort en förutsättning för samordningsfördelar och därmed lägre kostnader. Samtliga avgifter borde sättas så lågt att Transportstyrelsen sporras att effektivisera den egna verksamheten genom förbättringar och förenklingar.”

4 Avgift är en avgift och inte en skatt

Även om det inte finns en skarp gräns mellan begreppen skatt och avgift har regeringen onekligen övergivit principen om att en avgift är något som betalas för en specificerad motprestation. Att ta ut avgifter för hela Transportstyrelsens verksamhet innebär i praktiken användandet av en slags skatt, eftersom systemet kommer att karakteriseras av ett tvångsbidrag utan direkt motprestation.

Detta är en olycklig utveckling. Regeringens förslag riskerar att undergräva förtroendet för Sveriges myndigheter när finansiering sker genom otydliga motprestationer och inte via kollektiva skatter. Vissa verksamheter inom Transportstyrelsens område har en tydlig myndighetskaraktär och bör inte inordnas i ett avgiftssystem. Verksamheter som ska anslagsfinansieras är t.ex. omvärldsanalys, normgivning, information och service, utövande av sektorsansvar och stabsuppgifter samt prövning av beslut vid bl.a. överklagningsä-

Fel! Okänt namn på

renden m.m. Riksdagen bör därför avslå regeringens proposition Avgifter i Transportstyrelsens verksamhet.

Regeringen verkar inte heller inse att anslagsfinansiering för de här ovan nämnda verksamheterna motverkar risken för att myndigheten fokuserar enbart på interna finansiella mål i stället för att nå övergripande transportpolitiska mål.

Regeringen verkar inte noga ha övervägt förslagets konsekvenser när det gäller rättsäkerhet, demokratisk kontroll och trovärdighet mot individer och företag. Det bör därför omgående tillsättas en ny utredning som har till uppgift att hitta en balans mellan vad som principiellt är anslagsfinansiering och det som tydligt kan avgiftsfinansieras i Transportstyrelsens verksamhet. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Regeringen bör därefter återkomma till riksdagen med ett förslag där Transportstyrelsens verksamhet finansieras både genom anslag och genom avgifter. Detta bör ges regeringen till känna.

5 Avgiftsintäkter ska gå till staten

Även om Transportstyrelsen enligt regeringen ska finansiera all sin verksamhet genom avgifter är det mycket rimligt att använda sig av det vedertagna sättet för vem som förfogar över intäkterna. Det betyder att avgiftsintäkter levereras in till staten som via statsbudgeten sedan återför medel till myndigheten.

Regeringen föreslår anmärkningsvärt nog att Transportstyrelsens avgiftsintäkter ska nettofinansieras, dvs. att Transportstyrelsen behåller pengarna direkt. Utifrån både demokratiska principer och effektivitetsperspektiv är det regeringen som bör vara det organ som beslutar om omfattningen av verksamheten och har disponeringsrätt till avgifterna. Riksdagen och regeringen måste kunna påverka och kontrollera en myndighet. Avgiftskonstruktioner och avgiftsnivåer ska därför alltid beslutas av statsmakten.

Mot bakgrund av vad som här ovan framförs anser vi att offentligrättsliga avgifter inte ska disponeras av Transportstyrelsen utan tillföras statskassan och redovisas under inkomsttitel. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 28 oktober 2010

Siv Holma (V)

Torbjörn Björlund (V)

Hans Linde (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Jens Holm (V)

Kent Persson (V)